

KELTAINEN KIRJASTO

NÄMÄ
PIENET
ASIAT

CLAIRE KEEGAN

KELTAINEN KIRJASTO

CLAIRE KEEGAN

Nämä pienet asiat

Suomentanut

KRISTIINA RIKMAN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos *Small Things Like These*
ilmestyi 2021 Isossa-Britanniassa.

Copyright © 2021 by Claire Keegan

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Kristiina Rikman 2023

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-5508-8

*Tämä tarina on omistettu niille naisille ja lapsille,
jotka joutuivat kärsimään Irlannin
ensikodeissa ja Magdalena-pesuloissa.*

Ja opettaja Mary McCaylle.

*”Irlannin tasavalta on valtuutettu vaatimaan
jokaisen irlantilaisen miehen ja naisen kuuliaisuutta.
Tasavalta takaa uskonnon ja kansalaisvapauden,
yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet
kaikille kansalaisilleen, ja julistaa päättäneensä
valvoa kansakunnan kaikkien osapuolten
onnea ja menestystä ja huolehtii
kansansa kaikista lapsista yhtäläisesti.”*

LAINAUS IRLANNIN TASAVALLAN
JULISTUKSESTA VUODELTA 1916

1

Lokakuussa puut olivat keltaisia. Sitten kelloja siirrettiin tunnilla taaksepäin ja pitkän marraskuun tuulet alkoivat puhaltaa ja riipivät puut paljaiksi. New Rossin kaupungissa savupiiput syytivät taivaalle savua joka laskeutui ja ajelehti pois karvaisina, riekaleisina rihmoina ennen kuin hajosi satamalaitureille ja sieltä Barrowjoelle, joka vyöryi saateen nostattamien tulvien voimalla tummana kuin portteri.

Melkein kaikki tyytyivät onnettomaan säähän: liikkeenharjoittajat ja kauppamiehet, miehet ja naiset postitoimistojen ja työvoimatoimiston jonoissa, markettien ja kahviloiden ja supermarkettien edessä, bingohalleissa, pubeissa ja pikaruokaloissa kommentoivat kaikki yhtä lailla

kukin omalla tavallaan kylmyyttä ja sadetta ja kyselivät mistä se mahtoi johtua – ja voisiko se levittää jotakin – sillä kuka nyt halusi uskoa että tulossa olisi taas raaka ja kylmä päivä? Lapset kiskoivat huput päähänsä kouluun mennessään ja heidän äitinsä kurkistivat tottuneesti ovenraosta ja juoksivat pyykkinaruille tai jättivät pyykin ripustamisen sikseen, tuskin he saisivat yhtään paitaa kuivaksi ennen iltaa. Ja öisin pakasti ja kylmä työnsi jäisen veitsenterän ovien alitse ja viilsi iltarukoukseen polvistuneiden polvia.

Hiili- ja puutavarakauppias Bill Furlong hieroi liikkeensä pihalla käsiään ja sanoi, että jos sää jatkuisi tällaisena, kuormuriin jouduttaisiin pian hankkimaan uudet renkaat.

”Auto on tien päällä kaiket päivät”, hän sanoi työmiehilleen. ”Kohta ei ole jäljellä kuin vanteet.”

Ja totta se oli: tuskin oli yksi asiakas lähtenyt pihalta kun toinen jo saapui tai puhelin soi – ja lähes kaikki sanoivat haluavansa toimituksen heti tai pian, ensi viikko ei käynyt.

Furlong myi koksia, turvetta, antrasiittia ja hiilimurskaa. Niitä tilattiin viidenkymmenen kilon tai kahdenkymmenenviiden säkeissä. Halot myytiin pino- tai heittokuutioina ja mot-

teina tai kuormurin lavallisina. Hän myi myös puupellettejä, sytykkeitä ja kaasupulloja. Hiili oli sottaista ja talvisin sitä piti hakea satamasta kerran kuussa. Miehitä meni takapihalla kaksi kokonaista päivää kuljettamiseen, lapioimiseen ja säkittämiseen. Sillä välin puolalaiset ja venäläiset merimiehet kiertelivät kaupungilla turkislakeissaan ja pitkissä alas asti napitetuissa takeissaan osaamatta juuri sanaakaan englantia.

Kiireaikoina Furlong hoiti tilausten toimitukset enimmäkseen itse ja jätti työmiehet pihalle säkittämään hiiliä ja hakkaamaan halkoja ja pilkkomaan klapeja puista, joita maanviljelijät olivat tuoneet paikalle. Aamuisin sahat lauloivat ja lapion kalke kuului kauas, mutta kun kirkonkellot soivat puolilta päivin, miehet laskevat työkalunsa maahan, pesivät noen käsistään ja menivät Kehoen ruokalaan, missä heille tarjottiin lämmintä soppaa ja perjantaisin kalaa ja ranskanperunoita.

”Tyhjä säkki ei pystyssä pysy”, rouva Kehoella oli tapana sanoa, kun hän seisoi uuden myyntitiskinsä takana leikkaamassa lihaa ja kauhomassa kasviksia ja pottumuusia pitkävartisella metallikauhallaan.

Miehet istuivat kiitollisina syömään ennen kuin lähtivät ulos tupakalle ja takaisin kylmän armoille.

2

Furlong oli kotoisin ei mistään. Suorastaan tyhjän päältä, jotkut saattoivat sanoa. Hänen äitinsä oli tullut raskaaksi kuusitoistavuotiaana ollessaan piikana rouva Wilsonilla, protestanttisella leskellä, joka asui isossa talossa muutaman kilometrin päässä kaupungin ulkopuolella. Kun Furlongin äidin raskaus alkoi näkyä, ja tytön suku oli tehnyt selväksi, ettei kotiin ollut enää mitään asiaa, rouva Wilson ei antanutkaan hänelle potkuja, vaan sanoi, että hän saisi jäädä taloon jatkamaan töitään. Ja sinä aamuna kun Furlong syntyi, rouva Wilson vei hänen äitinsä itse autolla sairaalaan ja haki heidät kotiin. Päivä oli huhtikuun ensimmäinen vuonna 1946 ja jotkut sanoivat, että pojasta kasvaisi kaheli.

Pikkuvauvana Furlong vietti päivänsä kaisla-
korissa rouva Wilsonin keittiössä, ja sitten hä-
net sijoitettiin isoihin vaunuihin piirongin vie-
reen, riittävän kauas isoista sinisistä kannuista.
Hänen varhaisimmat muistonsa olivat lautaset
ja musta hella – kuuma! kuuma! – ja kiiltävä
permanto joka oli tehty neliskanttisista kahden
värisistä kaakeleista, joilla hän konttasi ja myö-
hemmin käveli ja jotka hän muisti ikään kuin
tammipelilautana, jonka nappulat joko hyppäsi-
vät toistensa ylitse tai syötiin pelistä pois.

Kun hän varttui, rouva Wilson, jolla ei ollut
omia lapsia, otti hänet siipiensä suojaan, antoi
hänelle pieniä hommia ja opetti häntä luke-
maan. Rouvalla oli pieni kirjasto eikä hän pii-
tannut siitä mitä ihmiset sanoivat vaan eli elä-
määnsä oman mielensä mukaan sodassa kuol-
leen miehensä eläkkeellä ja niillä vähillä tu-
loilla, joita hän sai pienestä hyvin hoidetusta
Hereford-karjastaan ja Cheviot-uuhistaan. Ta-
lossa asui myös Ned, joka oli renki, ja harvoin
siellä mitään eripuraa syntyi sen paremmin ta-
lonväen kuin naapurienkaan kesken, koska maa-
tila oli hyvin hoidettu eikä rahasta tullut riitaa.
Eikä uskonnostakaan kiistelty, aihe ei herättä-

nyt suuria tunteita kummallakaan puolella; sunnuntaisin rouva Wilson vaihtoi ylleen leningin ja kengät, pisti päähänsä paremman hatun ja Ned ajoi hänet Fordilla kirkkoon ja sitten äidin ja lapsen kanssa vähän pitemmälle kappeliin – ja kotona kummankin naisen rukouskirjat ja raamattu odottivat eteisen pöydällä seuraavaa sunnuntaita tai pyhäpäivää.

Koulussa Furlongia oli kiusattu ja nimitelty ja kerran hän oli tullut kotiin takinselkämys syljessä, mutta hänen yhteytensä isoon taloon oli tarjonnut suojaa, turvapaikan. Hän oli jatkanut koulusta pariksi vuodeksi teknilliseen opistoon ennen kuin oli ryhtynyt hiilialalle, hän oli tehnyt paljolti samoja hommia kuin työmiehet nykyään hänen käskyläisinään, ja ylennyt siitä kauppiaksi. Hän oli hyvä työnantaja, hänen kanssaan tultiin toimeen ja hänestä oli sukeutunut kunnan protestantti: hän heräsi varhain eikä ryypännyt.

Nyt hän asui kaupungissa vaimonsa Eileenin ja viiden tyttärensä kanssa. Hän oli tavannut Eileenin, kun tämä oli ollut töissä Graves & Co:n konttorissa, ja riiannut tyttöä tavalliseen tapaan, vienyt elokuviin ja pitkille ilta-

kävelyille joenrannan hinauspolulle. Häntä viehättivät tytön kiiltävän musta tukka ja harmaat silmät ja hänen käytännöllinen, valpas mielensä. Kun he kihlautuivat, rouva Wilson antoi Furlongille pari tuhatta puntaa alkupääomaksi. Ihmiset sanoivat, että hän antoi rahat siksi, että joku hänen sukulaisistaan oli siittänyt Furlongin – ei häntä ollut kastettu Williamiksi kuninkaitten mukaan.

Mutta Furlong ei koskaan saanut selville kuka hänen isänsä oli. Äiti oli kuollut yllättäen, kaatunut mukulakivillä työntäessään villiomenoita kottikärryillä talolle tehdäkseen niistä hilloa. Aivoverenvuoto, lääkärit olivat sanoneet myöhemmin. Furlong oli ollut silloin kahden-toista. Vuotta myöhemmin, kun hän oli mennyt väestörekisteritoimistoon hakemaan kopiota syntymätodistuksestaan, sille kohdalle jossa olisi kuulunut olla isän nimi, oli kirjoitettu vain *tuntematon*. Kanslistin suu oli vääntynyt viinon hymyyn kun hän oli ojentanut todistuksen konttorin tiskin yli.

Nykyään Furlong ei enää pohtinut menneitä; hän keskittyi elättämään tyttöjään, yhtä mustatukkaisia ja vaaleaihoisia kuin Eileen. Ja he me-

nestyivät lupaavasti koulussa. Kathleen, esikoinen, tuli isänsä kanssa lauantaisin pieneen konttoriin ja auttoi kirjanpidossa saadakseen taskurahaa. Hän merkitsi tilikirjaan viikon tienestit ja piti muutenkin asiat järjestyksessä. Myös Joanilla oli terävä pää, ja hän oli vastikään liittynyt kuoroon. Molemmat olivat yläasteella St. Margaretin koulussa.

Keskimmäinen lapsista, Sheila, ja toiseksi nuorin, Grace, olivat syntyneet vain yhdentoista kuukauden välein ja he osasivat ulkoa kertotaulun ja tekivät pitkiä jakolaskuja ja osasivat luetella Irlannin kreivikunnat ja joet, jotka he toisinaan piirsivät ja värittivät liiduilla keittiön pöytään. Hekin olivat musikaalisia ja kävivät tiistaisin koulun jälkeen hanuritunneilla nunnaluostarissa.

Nuorin, Loretta, arasteli ihmisiä, mutta sai vihkoihinsa kulta- ja hopeatähtiä, hän oli luke-
nut Enid Blytoninsa kannesta kanteen ja voittanut Texacon piirustuskilpailun kuvallaan lihavasta, sinisestä kanasta, joka luisteli jäätyneellä lammella.

Joskus Furlong, nähdessään tyttöjänsä toimittavan pieniä velvollisuuksiaan – polvistuvan

kappelissa tai kiittävän kauppiasta saadessaan rahasta takaisin – tunsi syvää, hiljaista iloa siitä että nuo lapset olivat hänen omiaan.

”Eikö vain me ollakin onnekkaita?” hän sanoi Eileenille sängyssä eräänä iltana. ”Moni tulee niin huonosti toimeen.”

”Ollaanhan me, toki.”

”Eihän meillä paljon ole”, Furlong sanoi. ”Mutta silti.”

Eileenin käsi silitti hitaasti rydyn lakanalta. ”Onko jotain sattunut?”

Kesti vähän ennen kuin Furlong vastasi. ”Mick Sinnottin poika oli taas kadulla, etsimässä oksia.”

”Ja sinä pysäytit?”

”No kun satoi kaatamalla. Ajoin tien reunaan ja otin pojan kyytiin ja annoin hänelle taskun pohjalta kolikot.”

”Johan nyt.”

”En minä nyt sentään sataa puntaa antanut.”

”Kai sinä tiedät että ne pojanjолpit oikein etsivät ikävyyksiä?”

”Ei tämä poika ainakaan.”

”Sinnott oli taas päissään puhelinkopissa tiistaina.”

CLAIRE KEEGAN (s. 1968) syntyi ja kasvoi Irlannissa suuren perheen nuorimmaisena. Hän on opiskellut englantia ja politiikan tutkimusta New Orleansissa ja kirjoittamista Walesin ja Dublinin yliopistoissa. Keeganin novellit ja pienoisromaanit ovat voittaneet lukuisia palkintoja. *Nämä pienet asiat* oli vuoden 2022 Booker-ehdokkaana, ja se voitti maineikkaan The Orwell Prizen. Keegan opettaa kirjoittamista useissa arvostetuissa yliopistoissa.

Talvinen tarina toivosta, rohkeudesta ja sen hinnasta. Irlannin tärkeimpien kirjailijoiden joukkoon nousseen Claire Keeganin tiivis, timanttisesti hohtava romaani luo valonsa keskelle suvaitsemattomuuden pimeyttä.

”Upea. Hiljaisen radikaali.”

ALI SMITH

”Jokainen sana on juuri oikea ja juuri oikealla paikalla.

Lopputuloks on monisävyinen ja syvästi liikuttava.”

HILARY MANTEL

Kannen suunnittelu: Gretchen Mergenthaler

Kannen kuva: Robert Gibbins, *Dublin Under Snow*

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-5508-8